

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VILNIAUS PATAISOS NAMUS (TUOMETINĮ LUKIŠKIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ-KALĖJIMĄ)

2019-09-16 Nr. 4D-2019/1-445

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2019 m. balandžio 8 d. gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Pareiškėjo teisių į tinkamą maitinimą ir gydymą bei į jų tęstinumą.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „2019-03-06 iki 2019-03-12 dienos buvau konvojuotas ir laikomas Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime. Man nuo 2019 m. vasario mėnesio Laisvės atėmimo vietos ligoninės gydytojų yra paskirtas dėl sveikatos dietinis maitinimas ir vaistai nuo skrandžio, miego ir depresijos. 2019-03-06 išvykdamas iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus mane ŠTI [*Šiaulių tardymo izoliatorius*] medicinos personalas informavo, kad man vaistai ir dietinis maitinimas tik atvykus į Lukiškių tardymo izoliatorių bus skiriamas automatiškai, kadangi su manimi kartu keliauja asmens byla, kurioje yra pažymėta dėl tinkamo gydymo ir tinkamo dietinio maitinimo [...]. Pabrėžiu, kad Šiaulių tardymo izoliatorius man jokių vaistų išvykstant nedavė“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „2019-03-06 atvykus man į Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą mes nesame apžiūrimi gydytojo ar med. sesutės. Tik atvykus informavau pareigūnus dėl man paskirtų vaistų ir dietinio maitinimo, kurie man paaiškino [...], kad jeigu tavo asmens byloje yra atžymos dėl paskirto dietinio maitinimo ir dėl paskirtų vaistų vadinasi tau juos sekančią dieną paskirs automatiškai ir man nieko daryti nereikia. Tačiau sekančią dieną nei man paskirto dietinio maitinimo nei vaistų negavau [...]. Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime buvau iki 2019-03-12 dienos, tačiau iki to laiko man nei dietinis maitinimas nei paskirti vaistai nebuvo paskirti, dėl ko patyriau didelius emocinius ir dvasinius išgyvenimus, teko praktiškai badauti, nes negavau tinkamo maitinimo, o staigiai nutraukus man paskirtų vaistų vartojimą atsirado nemiga ir nerimas“;

2.3. „Tik sugrįžus 2019-03-12 dieną atgal į Šiaulių tardymo izoliatorių raštiškai su 2 skundais kreipiausi paštu į Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą, kuris man 2019-03-27 Nr. 96-1175 raštu atsakė į mano skundus [...] paaiškino: Lukiškių TI-K [*Lukiškių tardymo izoliatorius-kalėjimas*] priėmimo–paskirstymo punkte prašymo dėl medikų apžiūros nepareiškėte. Dėl vaistų pratęsimo turėjote raštu kreiptis į Sveikatos priežiūros skyriaus (SPS) medicinos specialistus. Paaiškiname, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus medicinos specialistai privalėjo Jus 3 d. aprūpinti vaistais. Lukiškių TI-K automatiškai vaistai neišduodami. Paaiškiname ir dėl dietinio maitinimo gavimo. Ant bylos SPS medicinos specialistai pažymi apie dietinio maitinimo gavimą. Pažymime, kad Pacientų teisių ir žalos sveikatai įstatymo 12 str. 9 d. nustatyta, kad pacientas pats privalo rūpintis savo sveikata, bendradarbiauti su sveikatos priežiūros įstaigos medicinos specialistais.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo „[...] įvertinti, ar teisėtai ir tinkamai Lukiškių TI-K man neskyrė dietinio maitinimo ir paskirtų vaistų [...]. Prašau nustatyti visus galimus pažeidimus ir įpareigoti juos pašalinti ar kad daugiau nebesikartotų.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019 m. balandžio 15 d. raštu Nr. 4D-2019/1-445/3D-948 kreipėsi į Šiaulių tardymo izoliatorių (toliau vadinama ir – ŠTI), prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. balandžio 26 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. balandžio 26 d. ŠTI raštą Nr. 14/01-6004. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „X [...] skirtas maitinimas pagal dietinį valgiaraštį [...] nuo 2019-02-13 iki 2019-04-13 [...]“;

4.2. Skunde nurodytu laikotarpiu, t. y., nuo 2019 m. kovo 6 d. iki 2019 m. kovo 12 d., Pareiškėjui buvo paskirta įvairių vaistų;

4.3. „X konvojuojant į Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą, jo Asmens sveikatos istorijoje buvo nurodytas maitinimas ir skirtas medikamentinis gydymas.“

5. Seimo kontrolierius 2019 m. balandžio 15 d. raštu Nr. 4D-2019/1-445/3D-949 kreipėsi į Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą (toliau vadinama ir – LTI-K; Lukiškių TI-K) prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. birželio 21 d. Seimo kontrolierius gavo Vilniaus pataisos namų (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2018 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1R-253 LTI-K buvo prijungtas prie Vilniaus pataisos namų) atsakymą. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

5.1. Pareiškėjas dėl Skunde nurodytų aplinkybių į Vilniaus pataisos namus (toliau vadinama ir – Vilniaus PN) kreipėsi 2019 m. kovo 20 d.; Pareiškėjui buvo atsakyta 2019 m. kovo 27 d. raštu Nr. 96-1175, kuriame nurodoma: „Informuojame, kad atvykęs į Lukiškių TI-K, priėmimo-paskirstymo punkte prašymo dėl medikų apžiūros nepareiškėte. Dėl vaistų pratęsimo turėjote raštu kreiptis į Sveikatos priežiūros skyriaus (SPS) medicinos specialistus. Paaiškiname, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus medicinos specialistai privalėjo Jus 3 d. aprūpinti vaistais, Lukiškių TI-K automatiškai vaistai neišduodami. Paaiškiname ir dėl dietinio maitinimo gavimo. Ant bylos SPS medicinos specialistai pažymi apie dietinio maitinimo gavimą“;

5.2. „Būdamas Vilniaus PN (Lukiškių skg. 6) X maitinimo negavo, nes asmens bylos Sveikatos priežiūros skyriaus specialistai apie dietinio maitinimo gavimą nežinojo, prašymo nebuvo gavę“;

5.3. „Pažymime, kad X atvykęs į Vilniaus PN (Lukiškių skg. 6) Priėmimo–paskirstymo skyrių prašymo dėl medikų apžiūros nepateikė. Dėl vaistų vartojimo pratęsimo turėjo raštu kreiptis į Sveikatos priežiūros skyriaus medicinos specialistus. Paaiškiname, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus medicinos specialistai privalėjo X 3 dienom aprūpinti vaistais, kadangi Vilniaus PN (Lukiškių skg. 6) vaistai automatiškai neišduodami.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2006 m. sausio 11 d. priimtų rekomendacijų šalims narėms Nr. (2006)2 „Dėl Europos kalinimo taisyklių“:

6.1. 40.3 punktas – „Visi kaliniai turi turėti galimybę naudotis medicinos paslaugomis, kurios teikiamos šalyje, ir negali būti diskriminacijos teisinės padėties pagrindu“;

6.2. 42.3 punktas – „Tiriant kalinius, praktikuojantis gydytojas arba jam pavaldi

kvalifikuota medicinos sesuo turi ypatingai atkreipti dėmesį į šiuos aspektus: [...] b. nustatyti fizinius ir protinius susirgimus bei imtis atitinkamų gydymo priemonių ir *tęsti jau pradėtą gydymą*; [...].“

7. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo:

7.1. *44 straipsnis „Suimtųjų materialinis buitinis aprūpinimas“* – „[...]. 5. Suimtiesiems tiekiamas maistas turi atitikti fiziologines mitybos normas ir, kiek tai įmanoma, jų religinius įsitikinimus, o suimtiesiems, kuriems dėl medicininių priežasčių paskirtas racionalus maitinimas, – racionalaus maitinimo normas. Maistu suimtieji aprūpinami nemokamai. 6. Suimtųjų mitybos ir materialinio aprūpinimo normas nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija“;

7.2. *45 straipsnis „Suimtųjų sveikatos priežiūra“* – „1. Asmens sveikatos priežiūra tardymo izoliatoriuose organizuojama ir atliekama įstatymų nustatyta tvarka. Suimtiesiems turi būti užtikrintas tokios pat kokybės ir lygio gydymas kaip ir laisvėje esantiems asmenims. 2. Tardymo izoliatoriuose veikia asmens sveikatos priežiūros tarnybos. Šių tarnybų struktūrą ir darbo tvarką nustato sveikatos apsaugos ir teisingumo ministrai. 3. Privaloma nuodugniai patikrinti naujų į tardymo izoliatorių priimtų asmenų sveikatos būklę. 4. Suimtajam reikalinga būtinoji medicinos pagalba, kurią suteikti laisvės atėmimo vietų ligoninėje nėra galimybių, gali būti teikiama valstybės arba savivaldybių asmens sveikatos priežiūros įstaigose užtikrinant suimtojo apsaugą. Šios pagalbos teikimo tvarką nustato sveikatos apsaugos ir teisingumo ministrai.“

8. Laisvės atėmimo vietose veikiančių asmens sveikatos priežiūros tarnybų struktūros, etatų skaičiaus ir darbo tvarkos aprašo, patvirtinto 2009 m. kovo 18 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. V-195/IR-76:

1 punktas – „Laisvės atėmimo vietose veikiančių asmens sveikatos priežiūros tarnybų struktūros, etatų skaičiaus ir darbo tvarkos aprašas skirtas užtikrinti, kad suimtiesiems bei asmenims, atliekantiems arešto ar laisvės atėmimo bausmes [...], būtų teikiamos tokios pat asmens sveikatos priežiūros paslaugos kaip ir laisvėje esantiems asmenims.“

9. Asmenų, laikomų kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose, maitinimo organizavimo taisyklių, patvirtintų 2006 m. gegužės 2 d. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymu Nr. 4/07-117 (toliau vadinama – Taisyklės):

7 punktas – „Suimtieji ir nuteistieji maitinami pagal valgiaraščius, atitinkančius fiziologines mitybos normas ir, kiek įmanoma, jų religinius įsitikinimus, o suimtieji ir nuteistieji, kuriems kalinimo įstaigos gydantis gydytojas, atsižvelgdamas į pacientams patvirtintų ligų ar sveikatos sutrikimų diagnozes, paskyrė dietinį maitinimą – pagal dietinio maitinimo valgiaraščius. [...].“

10. Laisvės atėmimo vietų įskaitos tarnybų darbo instrukcijos, patvirtintos Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2002 m. gegužės 6 d. įsakymu Nr. 57 (galioja nuo 2016 m. lapkričio 11 d.) (toliau vadinama – Instrukcija):

III punktas – „Laisvės atėmimo vietos įskaitos tarnyba sudaro Konvojuojamųjų sąrašą. Sąrašas sudaromas 6 egzemplioriais: du egzemplioriai pateikiami konvojaus viršininkui (vienas lieka konvojui, antras perduodamas laisvės atėmimo vietai, į kurią siunčiamas suimtasis arba nuteistasis), trečias egzempliorius su konvojaus viršininko parašu lieka laisvės atėmimo vietos įskaitos tarnyboje, ketvirtas egzempliorius atiduodamas šios įstaigos buhalterijai, kad būtų pervesti iš asmeninių sąskaitų suimtųjų ir nuteistųjų pinigai, penktas egzempliorius – šios įstaigos ūkio tarnybai, kad būtų išrašytas aprangos išdavimo žiniaraštis ir išduoti konvojuojamajam nuosavybės

teise priklausantys daiktai, o šeštas egzempliorius – šios įstaigos sveikatos priežiūros tarnybai, kad būtų peržiūrėtos Asmens sveikatos istorijos ir surinkti duomenys apie gydytojų skirtas rekomendacijas dėl dietinio maitinimo.“

Tyrimui reikšminga Seimo kontrolieriaus darbo praktika

11. Seimo kontrolierius 2016 m. rugsėjo 27 d. pažymoje Nr. 4D-2016/1-20 konstatavo, jog tuo metu galiojusioje Instrukcijos redakcijoje nustatytas „teisinis reglamentavimas neužtikrina, kad į priimančiąją įstaigą atvykusiam nuteistajam ar suimtajam būtų operatyviai užtikrinamas medikų rekomenduojamas maitinimas ir paskirto gydymo tęstinumas.

Atsižvelgiant į skundų nagrinėjimo praktiką konstatuotina, kad asmenys atvykę į priimančiąją įstaigą jiems rekomenduojamą maitinimą neretai gauna tik po 24 valandų, t. y. 24 valandas užtrunka procesas, kol atvykusiojo sveikatos istorija arba medicininio dokumento išrašas, kuriame nustatytas ir jo maitinimo tipas, pasiekia atsakingus už maitinimą pareigūnus ir jie pasirūpina tinkamo maitinimo suteikimu naujai atvykusiam nuteistajam ar suimtajam“.

Atsižvelgdamas į tai, Seimo kontrolierius Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – KD; Kalėjimų departamentas) vadovu rekomendavo „papildyti Instrukcijos 113 punktą, nustatant, kad perkeliančiosios įstaigos įskaitos tarnyba iš vakaro informuotų priimančiosios įstaigos įskaitos tarnybą apie planuojamų atsiųsti asmenų skaičių, *jų maitinimo tipą*; išvykus konvojui, priimančioji įstaiga nedelsiant informuojama apie tikslų atvykstančių asmenų skaičių ir *jų maitinimo tipą*.“

KD pareigūnai 2016 m. lapkričio 18 d. raštu Nr. 1S-4580 Seimo kontrolierių informavo, kad siekiant įgyvendinti Seimo kontrolieriaus rekomendaciją KD direktoriaus 2016 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. V-424 buvo iš dalies pakeista Instrukcijos 111 punkto pirmoji pastraipa, įtvirtinant, kad „Laisvės atėmimo vietos įskaitos tarnyba sudaro Konvojuojamųjų sąrašą. Sąrašas sudaromas ***6 egzemplioriais***: du egzemplioriai pateikiami konvojaus viršininkui (vienas lieka konvojui, antras perduodamas laisvės atėmimo vietai, į kurią siunčiamas suimtasis arba nuteistasis), trečias egzempliorius su konvojaus viršininko parašu lieka laisvės atėmimo vietos įskaitos tarnyboje, ketvirtas egzempliorius atiduodamas šios įstaigos buhalterijai, kad būtų pervesti iš asmeninių sąskaitų suimtųjų ir nuteistųjų pinigai, penktas egzempliorius – šios įstaigos ūkio tarnybai, kad būtų išrašytas aprangos išdavimo žiniaraštis ir išduoti konvojuojamajam nuosavybės teise priklausantys daiktai, **o šeštas egzempliorius – šios įstaigos sveikatos priežiūros tarnybai, kad būtų peržiūrėtos Asmens sveikatos istorijos ir surinkti duomenys apie gydytojų skirtas rekomendacijas dėl dietinio maitinimo**“, ir „toku būdu yra įtvirtinta Įskaitos tarnybų pareiga iš anksto informuoti Sveikatos priežiūros tarnybas apie ruošiamus konvojuoti asmenis“.

KD Seimo kontrolieriui pateikė įstaigos 2016 m. lapkričio 16 d. raštą Nr. 1S-4526, adresuotą KD pavaldžių laisvės atėmimo vietų įstaigų vadovams, kuriame nurodyta, kad „Sveikatos priežiūros tarnyba, gavusi informaciją iš įskaitos tarnybos apie planuojamus konvojuoti asmenis, turės peržiūrėti šių asmenų Asmens sveikatos istorijas ir, esant duomenims apie asmeniui skirtą dietos tipą, apie tai pažymėti Asmens bylos pažymoje esančioje grafoje. Direktoriaus budintysis padėjėjas, priimdamas atvykusius į įstaigą asmenis, turės peržiūrėti paketus su asmens bylomis ir, jeigu Asmens bylos pažymoje yra pateikta informacija apie konvojuojamam asmeniui paskirtą dietos tipą, iškart informuoti apie tai ūkio priežiūros tarnybą.“

12. Seimo kontrolierius 2017 m. birželio 15 d. pažymoje Nr. 4D-2017/1-252 konstatavo, jog, „[...] nors Kalėjimų departamentas pakeitė teisinį reglamentavimą, kad būtų užtikrinamas tinkamas konvojuojamųjų asmenų maitinimas [...], įvertinus nagrinėjamu atveju nustatytas aplinkybes darytina išvada, kad šis teisinis reglamentavimas yra nepakankamas, nes neužtikrina asmenims gydymo ir maitinimo tęstinumo. Todėl KD direktoriui rekomenduotina įvertinti šią situaciją, išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių nustatytu teisiniu reglamentavimu nebuvo išspręstos

problemos, kurias siekiant išspręsti jis buvo priimtas, ir imtis efektyvių priemonių, kad nuteistiesiems ir suimtiesiems būtų užtikrintas gydymo ir maitinimo tęstinumas.“

KD 2017 m. birželio 30 d. raštu Nr. 1S-2607 Seimo kontrolierių informavo: „Atsakydami į Jūsų pateiktą rekomendaciją, informuojame, kad išanalizavus aktuales teisės aktus, nustatyta, jog teisinis reglamentavimas užtikrinti pacientui paskirto gydymo ar dietinio maitinimo tęstinumą yra pakankamas. Kalėjimų departamentas, siekdamas užtikrinti konvojuojamųjų asmenų tinkamą maitinimą, laikantis teisės aktų nustatytos tvarkos, 2017-06-28 raštu Nr. 1S-2585 (kopija pridedama) Kalėjimų departamentui pavaldžių įstaigų direktorius įpareigojo užtikrinti konvojuojamiems asmenims paskirto dietinio maitinimo tęstinumą.“

Seimo kontrolieriui pateiktame KD 2017 m. birželio 28 d. rašte Nr. 1S-2585, kuris yra adresuotas KD pavaldžių laisvės atėmimo vietų įstaigų direktoriams, nurodoma: „Pakartotinai prašome užtikrinti, kad: 1. Įskaitos tarnyba, sudarydama konvojuojamųjų sąrašą, vieną iš šio sąrašo kopijų [...] perduotų sveikatos priežiūros tarnybai; 2. Sveikatos priežiūros tarnyba peržiūrėtų išvykstančiųjų asmens sveikatos istorijas ir, esant informacijai, kad asmeniui dėl ligos yra paskirtas dietinis maitinimas, apie tai pažymėtų Asmens bylos grafoje „Gydytojo (bendruomenės slaugytojo) įrašas apie konvojuojamojo sveikatos būklę (vykti gali ir kt.)“; 3. Jei atvykusiojo Asmens bylos pažymoje yra pateikta informacija apie paskirtą dietinį maitinimą, direktoriaus budintieji padėjėjai apie tai iš karto informuotų ūkio skyrių; 4. Ūkio skyrius operatyviai užtikrintų atvykusiųjų asmenų maitinimą pagal paskirtą dietą.“

Tyrimo išvados

13. Atsižvelgiant į Skunde aprašytas aplinkybes, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

13.1. dėl Pareiškėjo teisės į tinkamą maitinimą ir jo tęstinumą;

13.2. dėl Pareiškėjo teisės į tinkamą gydymą ir jo tęstinumą.

Dėl Pareiškėjo teisės į tinkamą maitinimą ir jo tęstinumą

14. Skunde nurodoma, kad nuo 2019 m. kovo 6 d. iki 2019 m. kovo 12 d. Pareiškėjas buvo laikomas tuometiniame LTI-K (kaip minėta, Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2018 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1R-253 LTI-K buvo prijungtas prie Vilniaus PN; šios pažymos 5 punktas). Tuo metu jam nebuvo užtikrintas dietinis maitinimas, nors, Pareiškėjo teigimu, būtent tokį maitinimo tipą jam paskyrė Pareiškėją Laisvės atėmimo vietų ligoninėje gydęs gydytojas.

15. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad nuo 2019 m. vasario 13 d. iki 2019 m. balandžio 13 d. gydytojai Pareiškėjui buvo paskyrę maitinimą pagal dietinį valgiaraštį.

Taisyklių 7 punkte *imperatyviai* nustatyta, jog suimtieji ir nuteistieji, kuriems kalinimo įstaigos gydantis gydytojas, atsižvelgdamas į pacientams patvirtintų ligų ar sveikatos sutrikimų diagnozes, paskyrė dietinį maitinimą, yra maitinami pagal dietinio maitinimo valgiaraščius.

Skundo tyrimo metu nustatytas aplinkybes aiškinant remiantis nustatytu teisiniu reglamentavimu, darytina išvada, kad buvimo LTI-K metu, t. y. nuo 2019 m. kovo 6 d. iki 2019 m. kovo 12 d., Pareiškėjui turėjo būti užtikrintas dietinis maitinimas. Pažymėtina, kad Vilniaus PN pareigūnai pripažino, kad paskirto maitinimo Pareiškėjas LTI-K negavo (šios pažymos 5.2 punktas).

16. Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kontrolierius savo darbo praktikoje (šios pažymos 11, 12 punktai) ne kartą atkreipė dėmesį į tai, kad suimtuosius / nuteistuosius pervežant iš vienos patalpos įstaigos į kitą neretai susiklosto situacija, kai rekomenduojamą maitinimą jie gauna tik po 24 valandų arba apskritai jo negauna.

KD, vykdydamas Seimo kontrolieriaus pažymose pateiktas rekomendacijas ir siekdamas, kad pataisos įstaigose būtų laikomasi Taisyklių 7 punkte įtvirtinto teisinio reglamentavimo, inicijavo Instrukcijos 111 punkto pakeitimą (įsigaliojo 2016 m. lapkričio 11 d.) ir 2017 m. birželio 28 d. raštu Nr. 1S-2585 pakartotinai įpareigojo KD pavaldžių įstaigų direktorius užtikrinti, kad „1. Įskaitos tarnyba, sudarydama konvojuojamųjų sąrašą, vieną iš šio sąrašo kopijų [...] perduotų sveikatos priežiūros tarnybai; 2. Sveikatos priežiūros tarnyba peržiūrėtų išvykstančiųjų asmens sveikatos istorijas ir, esant informacijai, kad asmeniui dėl ligos yra paskirtas dietinis maitinimas, apie tai pažymėtų Asmens bylos grafoje „Gydytojo (bendruomenės slaugytojo) įrašas apie konvojuojamojo sveikatos būklę (vykti gali ir kt.)“; 3. Jei atvykusiojo Asmens bylos pažymoje yra pateikta informacija apie paskirtą dietinį maitinimą, direktoriaus budintieji padėjėjai apie tai iš karto informuotų ūkio skyrių; 4. Ūkio skyrius operatyviai užtikrintų atvykusiųjų asmenų maitinimą pagal paskirtą dietą.“

17. Nepaisant pasikeitusio teisinio reglamentavimo ir KD rašytinio įpareigojimo, situacijos, kai iš vienos įstaigos į kitą konvojuojami suimtieji / nuteistieji nebūna maitinami pagal gydytojų paskirtą maitinimo tipą, kartojasi, pataisos įstaigos nesilaiko nei Taisyklėse, nei Instrukcijoje įtvirtintų imperatyvių teisės nuostatų. Tai patvirtina ir šio Skundo tyrimo metu nustatytos aplinkybės, t. y.:

17.1. ŠTI pareigūnai Seimo kontrolieriui paaiškino, kad Pareiškėjui paskirtas maitinimo tipas buvo nurodytas jo *asmens sveikatos istorijoje*, nors, pagal Instrukcijos 111 punktą ir KD išaiškinimą, prieš Pareiškėjui išvykstant į LTI-K Šiaulių TI Sveikatos priežiūros tarnyba turėjo pareigą peržiūrėti jo asmens sveikatos istoriją ir apie Pareiškėjui paskirtą maitinimo tipą pažymėti *asmens bylos grafoje* „Gydytojo (bendruomenės slaugytojo) įrašas apie konvojuojamojo sveikatos būklę (vykti gali ir kt.)“;

17.2. Vilniaus PN pareigūnų teigimu, „Sveikatos priežiūros skyriaus specialistai apie dietinio maitinimo gavimą nežinojo, prašymo nebuvo gavę“, nors Taisyklėse nėra nurodyta, kad pataisos įstaigų *vidaus teisės aktai* galėtų nustatyti Taisyklių 7 punkto išimtis ir įpareigoti asmenis kiekvieną kartą atvykus į pataisos įstaigą raštu kreiptis dėl dietinio maitinimo skyrimo. Taip pat Taisyklėse nėra įtvirtinta, kokiais atvejais laisvės atėmimo vietų (šiuo atveju – tuomečio LTI-K) pareigūnai galėtų nesivadovauti imperatyviomis Taisyklių 7 punkto nuostatomis, t. y., nesant vidaus teisės aktuose įtvirtintos tvarkos, *žodžiu* įpareigoti suimtuosius ir nuteistuosius raštu kreiptis dėl jiems paskirto dietinio maitinimo užtikrinimo.

18. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl Pareiškėjo teisės į tinkamą maitinimą ir jo tęstinumą yra pagrįsta.

KD direktoriui rekomenduotina pakartotinai įvertinti susiklosčiusią situaciją, išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių nustatytu teisiniu reglamentavimu ir 2017 m. birželio 28 d. KD raštu Nr. 1S-2585, adresuotu jam pavaldžioms įstaigoms, nebuvo išspręstos problemos, susijusios su tinkamo maitinimo užtikrinimu, kai asmuo yra pervežamas iš vienos pataisos įstaigos į kitą, ir imtis efektyvių priemonių, kad nuteistiesiems ir suimtiesiems būtų užtikrintas tinkamo maitinimo tiekimo tęstinumas.

Dėl Pareiškėjo teisės į tinkamą gydymą ir jo tęstinumą

19. Pareiškėjas teigia, kad atvykus į LTI-K jam nebuvo užtikrintas paskirto gydymo tęstinumas.

20. Tiek tarptautiniuose, tiek Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta, kad laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims *turi būti teikiamos tokios pat asmens sveikatos priežiūros paslaugos kaip ir laisvėje esantiems asmenims* (šios pažymos 6, 7 ir 8 punktai). Tai reiškia, kad

suintiesiems / nuteistiesiems turi būti teikiamos *tokios pačios kokybės* sveikatos priežiūros paslaugos kaip ir laisvėje esantiems asmenims, t. y., sudaromos sąlygos susitikti su asmens atveju aktualios specialybės gydytoju, suteikiamos konsultacijos dėl asmens sveikatos būklės, paskiriamas tinkamas gydymas, ***sudaromos galimybės nepertraukiamai gydytis ir laikytis gydytojų rekomendacijų visą specialistų nurodytą laikotarpį.***

Pažymėtina, kad Seimo kontrolierius savo darbo praktikoje neretai susiduria su atvejais, kai iš vienos laisvės atėmimo vietos į kitą pervežtiems suimtiesiems / nuteistiesiems nėra užtikrinamas paskirto gydymo tęstinumas. Seimo kontrolierius nuosekliai laikosi pozicijos, kad suimtiesiems / nuteistiesiems paskirtas gydymas negali būti pertraukiamas, nepaisant jų perkėlimo iš vienos patalpos įstaigos į kitą (šios pažymos 11, 12 punktai).

21. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad nuo 2019 m. kovo 6 d. iki 2019 m. kovo 12 d. Pareiškėjui buvo paskirta įvairių vaistų, tačiau Vilniaus PN pareigūnai pripažino, kad jo buvimo LTI-K metu Pareiškėjo gydymas paskirtais medikamentais nebuvo užtikrintas (šios pažymos 5.3 punktas).

Atkreiptinas dėmesys, kad nagrinėjamu atveju paskirto gydymo tęstinumas Pareiškėjui nebuvo užtikrintas, nes išsiskyrė laisvės atėmimo vietų pareigūnų nuomonės dėl to, kuriai įstaigai ši pareiga tenka. ŠTI pareigūnų teigimu, Pareiškėjui reikalingas gydymas buvo nurodytas jo asmens sveikatos istorijoje, kuri kartu su Pareiškėju buvo atvežta į LTI-K, todėl būtent šios įstaigos pareigūnams teko pareiga užtikrinti jo gydymo tęstinumą. Vilniaus PN pareigūnų nuomone, ŠTI sveikatos priežiūros specialistai turėjo pareigą trims dienoms Pareiškėją aprūpinti jam reikalingais vaistais, o dėl galimybės gauti jam reikalingą gydymą likusį buvimo įstaigoje laiką Pareiškėjas turėjo raštu kreiptis į LTI-K sveikatos priežiūros specialistus.

22. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl Pareiškėjo teisės į tinkamą gydymą ir jo tęstinumą yra pagrįsta.

Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriui Virginijui Kulikauskui rekomenduotina išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių laisvės atėmimo vietų pareigūnams kyla neaiškumų, kokiais atvejais, kokia tvarka ir kuriai laisvės atėmimo vietai tenka pareiga užtikrinti asmens gydymo tęstinumą, kai jis yra laikinai konvojuojamas iš vienos laisvės atėmimo vietos į kitą, ir imtis priemonių nustatytoms priežastims šalinti.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

23. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl jo teisės į tinkamą maitinimą ir jo tęstinumą pripažinti pagrįsta.

24. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl jo teisės į tinkamą gydymą ir jo tęstinumą pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

25. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriui Virginijui Kulikauskui rekomenduoja:

25.1. pakartotinai įvertinti susiklosčiusią situaciją, išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių nustatytu teisiniu reglamentavimu ir 2017 m. birželio 28 d. KD raštu Nr. 1S-2585, adresuotu jam

pavaldžioms įstaigoms, nebuvo išspręstos problemos, susijusios su tinkamo maitinimo užtikrinimu, kai asmuo yra pervežamas iš vienos patalpos įstaigos į kitą;

25.2. imtis efektyvių priemonių, kad nuteistiesiems ir suimtiesiems būtų užtikrintas tinkamo maitinimo tęstinumas.

26. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriui Virginijui Kulikauskui rekomenduoja:

26.1. išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių laisvės atėmimo vietų pareigūnams kyla neaiškumų, kokiais atvejais, kokia tvarka ir kuriai laisvės atėmimo vietai tenka pareiga užtikrinti asmens gydymo tęstinumą, kai jis yra laikinai konvojuojamas iš vienos laisvės atėmimo vietos į kitą;

26.2. imtis priemonių pašalinti priežastis, kurios bus nustatytos vykdant šios pažymos 26.1 punkte nurodytas rekomendacijas.

27. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas